

КАК ДА ПОБЕДИМ НЕХАЙСТВОТО

За да не изпаднеш в такова нехайство, което да ти пресече възхода към духовното усъвършенстване и да те предаде в ръцете на твоите страсти, необходимо е да избягваш всякакъв вид любопитство (разпитване какво е там, какво е тук, празно скитане, празни разговори, заглеждане), всякакво привързване към нещо земно и всякакво произволно вършене само на онова, което ти би желал, напълно неподходящо за твоето положение. Напротив, необходимо е по всякакъв начин да принуждаваш себе си да изпълняваш бързо всички заповеди на твоите началници и духовни отци и да вършиш всяка работа в такова време и по такъв начин, както те са наредили.

Не се бави да пристъпваш към всяка работа, която има да вършиш, защото първото малко забавяне ще те доведе до второ по-дълго и т.н. От това работата започва твърде късно и не успява навреме, или съвсем се изоставя, като тежка.

Димитров Майстора

Като опиташ веднъж сладостта на безделието, ще започнеш да го обичаш и да го търсиш повече от работата. А като задоволяваш това желание, ще стигнеш постепенно до навика да не работиш, или до леността, при която страстта към безделието ще те овладее дотам, че ти даже ще престанеш да съзнаваш колко това е неприлично и престъпно. Едва когато ти омръзне самата леност, тогава отново с цялото си усърдие ще се захванеш за всички свои работи. И със срам ще видиш, колко немарлив си бил преди това и колко необходими работи си пропуснал заради празното и безполезното „да върша каквото искам“.

Това нехайство, като започне едва забележимо, прониква навсякъде и със своята отрова

парализира не само волята, като насажда у нея отвращение към всяка работа, към всеки духовен подвиг и послушание, но заслепява и ума, като не му дава възможност да види неразумността и лъжливостта на мислите, върху които се основава такова настроение на волята. То не позволява на ума да предствни на съзнанието здравите разсъждения, които биха могли да повдигнат тази, станала мързелива, воля, колкото е възможно по-скоро и без много отлагане да изпълни необходимото дело. Защото не е достатъчно да се върши работата бързо, но е необходимо всяко дело да се извършва своевременно, внимателно и грижливо, за да бъде, доколкото е възможно, съвършено.

Мисълта ти да не се отклонява от убеждението, че едно възнасяне на ума към Бога и едно смирено коленопрекланяне в слава и чест на Бога е несравнимо по-ценно, отколкото всички съкровища на света; и че всеки път, когато ние, като пропъдим нехайството, принуждаваме себе си грижливо да извършваме необходимата работа, ангелите на небето ни приготвяват венец на славната победа; и че, напротив, за нехайството не само че няма венци у Бога, но че Той постепенно взима обратно от тях и тези дарове, които им е дал преди за усърдното им служение на Него, а накрая ще ги лиши и от Своего царство, ако те останат нехайни, както в притчата за поканените на вечеря, които не отишли поради леност, е казал: *казвам ви: никой от поканените няма да вкуси от вечерята* Ми (Лук. 14:24). Такава е участта на нехайните. А на тези, които са грижливи и принуждават себе си към всяко добро дело, без да се жалят, Господ умножава Своите благодатни дарове тук и готви вечноблажен живот в небесното Си царство, както е казал: *царството небесно бива насилвано и насилници го грабят* (Мат. 11:12).

Ако злият помисъл, като се опита да те хвърли в нехайство, започне да ти говори, че за да придобиеш добродетелта, която си обикнал, за тебе е неизбежно да положиш извънредно голям труд и при това в течение на много дни, че твоите страсти са силни и многобройни, а ти си сам и слаб, че за тебе е необходимо да направиш много и при това големи дела, за да достигнеш целта си, ако, казвам, мисълта за нехайството започне да ти представя всичко това, не я слушай. Напротив, така си представяй работата, че наистина на тебе ти предстои да вършиш дела, но те не са многочислени; ще трябва да се нагърбиш с труд, но не твърде голям и за късо време; че ще те нападнат страсти, но не многобройни, а една, която може да е силна, но благодарение на Божията помощ, която ти винаги имаш, уповавайки се изключително на нея, ти ще я надвиеш. Ако постъпваш така нехайството ще започне постепенно да отстъпва от тебе, а вместо него, под въздействието на добрите мисли и чувства, ще започне постепенно да навлиза грижлива ревност за всичко необходимо, и накрая тя ще завладее всички сили на твоята душа и тяло.

По същия начин постъпвай и по отношение на молитвата. Ако за извършване на някое последование на службата, да речем, е необходимо един час молитвен подвиг, а това ти се струва тежко за твоята леност, в такъв случай започни, без да мислиш, че ще ти бъде необходимо да стоиш цял час, а мисли, че това ще се продължи четвърт час. Като престоиш четвърт час, ще си кажеш: ще постоя още четвърт час. Това, както виждаш, не е много. След това направи същото за третата и четвъртата четвърт. И ще завършиш по този начин молитвения си подвиг, без да почувстваш мъка и и отегчение. Ако ли някой път през време на продължителна молитва се случи да усетиш такова отегчение, което пречи и на самата молитва, в такъв случай остави за известно време молитвеното правило, а после пак го

продължи и завърши недовършеното.

Така постъпвай и по отношение на ръчната работа и делата на твоето послушание. Ще ти се стори, че има много работа. Ти ще се мяташ насам-натам, готов да отпуснеш ръце. Но не мисли за това, а се залови веднага за първата попаднала ти работа и я върши с усърдие, като че ли няма нещо друго, и така спокойно ще я завършиш. След това ще постъпиш по същия начин и с останалите твои задължения и всичко ще извършиш спокойно, без смут и притеснение.

Така постъпвай по отношение на всичко, и трябва да знаеш, че ако не се заловиш разумно и не успееш да надвиеш чувството на мъка и претовареност, които ти сочи духовният враг, нехайството накрая напълно ще те овладее. Така че, когато ти предстои някаква работа, даже и когато е още далеч от тебе, ти ще я чувствуваш като цяла планина на гърба си. Ще се измъчваш, като робите, които се намират в безизходно робство. Така и по време на почивка не ще имаш спокойствие, и когато си без работа, ще се чувстваш претоварен от дела.

Знай също, чедо, че тази болест на леността и нехайството със своята отрова постепенно, без да се забелязва, поражда младите корени, от които би могло след време да поникнат добри навици. Също така загиват и онези добродетелни навици, които са вече отдавна вкоренени и служат като основа за целия добър ред в живота. Както червеят бавно разяжда дървото, така и тази болест, ако продължава, незабелязано изяжда и изстребва самите нерви на духовния живот. С нейна помощ дяволът умее да простира мрежи и примки на изкушения за всеки човек. Особено грижливо той върши това към ревнителите на благочестивия живот, като знае, че мързеливият и нехайният лесно се поддава на сладострастието и пада, както е писано: *Ленивият пребивава в похоти* (Притч. 13:4 – слав.).

Бъди винаги внимателен, моли се и имай грижа за онова, което е добро, както подобава на мъжествения борец: *ръцете на мъжествения са в прилежание* (Притч. 13:4 – слав.). Не стой със скръстени ръце, отлагайки ушиването на сватбената дреха до момента, когато ще бъде необходимо да излезеш в пълно брачно одеяние за среща на идващия младоженец – Христос Господ. Всеки ден си напомняй, че *днес* е в нашите ръце, а *утре* е в ръцете Божи, и че Този, който ти е дал утрото, не се е задължил да ти даде и вечерта. Затова не слушай дявола, когато ти шепне: дай на мене *сега*, а на Бога ще дадеш *утре*. Не и не! Всичките си часове на живота прекарвай така, та да бъдат те благоугодни на Бога. Имай в ума си, че след този час ти ще бъдеш длъжен да дадеш подробен отговор. Помни, че времето, с което разполагаш сега е неопценимо, и че ако напразно го хабиш, ще дойде време, когато ще го потърсиш, но не ще го намериш. Считай изгубен онзи ден, през който макар и да си вършил добри дела, не си надвил лошите навици и желания.

Завършвам моите наставления, като повтарям апостолската заповед: *Подвизавай се с добрия подвиг* винаги (1 Тим. 6:12). Защото често се случва, че един час усърдна работа придобива рая, както и обратно – един час нехайство ни лишава от него. Бъди грижлив, ако желаеш да засвидетелстваш колко е твърда пред Бога твоята надежда за спасение: *който се надява на Господа, пребивава в прилежание* (Притч. 28:25 – слав.).

Автор: Св. Никодим Светогорец

Из "Стремеж към съвършенство"

